

HET ONTWERP BOSWET

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1958—1959, 5308. Nieuwe bepalingen ter bewaring van bossen en houtopstanden (Boswet). Koninklijke Boodschap Nr. 1, Ontwerp van Wet Nr. 2.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet houdende nieuwe bepalingen ter bewaring van bossen en houtopstanden (Boswet). De toelichtende memorie, die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust. En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Soestdijk, 17 september 1958.

JULIANA.

Wij JULIANA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz., enz. Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten: Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is nieuwe regelen vast te stellen ter bewaring van bossen en houtopstanden; Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Afdeling I. Begripsomschrijving.

Artikel 1. 1. Deze wet verstaat onder:

- Onze Minister: Onze Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening;
 - directeur: de directeur van het Staatsbosbeheer;
 - eigenaar: hij, die krachtens eigendom of enig ander zakelijk recht het genot heeft van grond;
 - dunning: velling, welke uitsluitend als een verzorgingsmaatregel ter bevordering van de groei van de overblijvende houtopstand moet worden beschouwd.
2. Voor de toepassing van deze wet wordt onder herbeplanten mede begrepen herbebossen en wordt onder vellen mede begrepen rooien.
3. Het periodieke vellen van griend- en hakhout wordt voor de toepassing van deze wet niet onder vellen begrepen.

Afdeling II. Velling en herbeplanting.

Artikel 2. 1. Hij, die het voornemen heeft om tot vellen of doen vellen van houtopstand, anders dan bij wijze van dunning, over te gaan, is verplicht van dat voornemen ten minste één maand doch niet langer dan één jaar tevoren door toezending van een formulier, dat als aangetekend stuk wordt verzonden, kennis te geven aan de directeur alsmede, zo hij niet de eigenaar is van de te ontbloten grond, ook aan deze laatste. Onze Minister stelt het model voor dit formulier vast.

2. De in het vorige lid bedoelde afzender is verplicht het formulier juist en volledig in te vullen en te ondertekenen.

3. Het is verboden te vellen of te doen vellen, anders dan bij wijze van dunning, zonder dat een voorafgaande tijdige kennisgeving als bedoeld in het eerste lid is gedaan.

Artikel 3. 1. De eigenaar van grond, waarop een houtopstand, anders dan bij wijze van dunning, is geveld of op andere wijze tenietgegaan, is verplicht binnen een tijdvak van drie jaren na de velling of het tenietgaan van de houtopstand te herbeplanten volgens regelen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen.

2. De in het vorige lid bedoelde eigenaar is tevens verplicht tot het vervangen van beplanting, die binnen drie jaren na de herbeplanting niet is aangeslagen.

3. De in de voorgaande leden bedoelde eigenaar kan aan de directeur een verklaring vragen, inhoudende dat de door hem voorgestelde herbeplanting voldoet aan de regelen, krachtens het eerste lid gesteld.

4. Alvorens Ons de voordracht tot een algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in het eerste lid, wordt gedaan, worden het Bosschap en het Landbouwschap in de gelegenheid gesteld over het ontwerp daarvan hun mening kenbaar te maken.

Artikel 4. Hij, die de eigendom van grond als bedoeld in artikel 3, eerste lid, overdraagt of een gebruiksrecht daarop vestigt of overdraagt, is verplicht aan de verkrijger kennis te geven van het bestaan van de verplichting tot herbeplanting en van haar omvang en daarvan uitdrukkelijk in de akte van vestiging of overdracht te doen blijken.

Artikel 5. 1. Het bepaalde bij de artikelen 2 en 3 vindt geen toepassing, indien aan de grond, waarop de velling zal worden verricht of waarop zich de geveld of tenietgegangene houtopstand bevond, bij een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan een bestemming tot bebouwing is gegeven.

2. Het bepaalde bij de artikelen 2 en 3 vindt voorts geen toepassing ten aanzien van :
- Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg ;
 - houtopstanden op erven en in tuinen ;
 - andere houtopstanden dan op erven en in tuinen binnen de bebouwde kommen van gemeenten, zoals deze ingevolge artikel 8 van de Wegenverkeerswet zijn vastgesteld ;
 - weg- en randbeplantingen, bestaande uit populieren of wilgen ;
 - houtopstanden welke een zelfstandige eenheid vormen en geen grotere oppervlakte beslaan dan 10 are ;
 - vruchtbomen en windschermen om boomgaarden ;
 - fijnsparren, niet ouder dan twaalf jaren, bestemd om te dienen als kerstbomen en geteeld op daarvoor in het bijzonder bestemde terreinen ;
 - kweekgoed.

Artikel 6. 1. Onze Minister kan bij in de Staatscourant bekend te maken beschikking voor door hem daartoe aan te wijzen gevallen, al dan niet onder voorwaarden, vrijstellen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 en 3 verlenen.

2. De directeur kan in bijzondere gevallen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 en 3, al dan niet onder voorwaarden, ontheffing verlenen.

Afdeling III. Kapverbod.

Artikel 7. 1. Onze Minister kan ter voorkoming van erosie en Onze Ministers voor Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening kunnen ter bewaring van natuur- en landschapsschoon het vellen en doen vellen van bossen en andere houtopstanden verbieden.

2. Een verbod als bedoeld in het eerste lid is met redenen omkleed en wordt onverwijld schriftelijk ter kennis gebracht van de gebruiker van de grond, waarop de houtopstand zich bevindt en, indien deze niet de eigenaar van die grond is, tevens van deze laatste. Van dit verbod wordt mededeling gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

3. Een verbod als bedoeld in het eerste lid kan niet worden opgelegd in de gevallen omschreven in artikel 5, met uitzondering van die, bedoeld in het tweede lid onder a, c en e.

4. Indien de in het tweede lid bedoelde gebruiker of eigenaar aantoonde, dat hij tengevolge van een verbod als bedoeld in het eerste lid, schade lijdt, welke redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven, wordt hem door Onze Minister onderscheidenlijk Onze in het eerste lid genoemde Ministers een billijke tegemoetkoming ten laste van 's Lands kas toegekend.

Artikel 8. 1. Aan de in artikel 7, tweede lid, bedoelde gebruiker en eigenaar staat beroep bij Ons open :

a. tegen de oplegging van een verbod als bedoeld in artikel 7, eerste lid, en wel gedurende dertig dagen na de verzending van de in artikel 7, tweede lid, bedoelde kennisgeving ;

b. tegen een beschikking tot weigering of tot toekenning van een tegemoetkoming, als bedoeld in artikel 7, vierde lid, en wel gedurende dertig dagen na de verzending van de beschikking.

2. Met een beschikking tot weigering, als bedoeld in het vorige lid, wordt gelijkgesteld het niet binnen redelijke tijd nemen van een beslissing, met dien verstande, dat het beroep daartegen moet worden ingesteld binnen redelijke tijd, nadat de beslissing had behoren te zijn genomen.

3. Het beroep, bedoeld in het eerste lid, onder a, heeft geen schorsende werking.

4. Het beroepschrift bevat de gronden, waarop het beroep rust.

Afdeling IV. Bijdragen en kredieten.

Artikel 9. 1. Indien ten tijde, dat de verplichting tot herbeplanting, bedoeld in artikel 3 wordt vervuld, de rentabiliteit van de bosbouw of de houtteelt daartoe naar het oordeel van Onze Minister aanleiding geeft, kan uit 's Lands kas een al dan niet rentedragend krediet voor de kosten van de herbeplanting worden toegekend.

2. Indien ten tijde, dat tot aflossing van het krediet moet worden overgegaan, de rentabiliteit van de bosbouw of de houtteelt daartoe naar het oordeel van Onze Minister aanleiding geeft, kan het krediet geheel of gedeeltelijk worden omgezet in een bijdrage.

Artikel 10. Ter bevordering van de uitbreiding van het bosareaal kan Onze Minister al dan niet rentedragende kredieten uit 's Lands kas toekennen ter tegemoetkoming in de kosten van aanleg van aaneengesloten houtopstanden ; hij kan aan de toekenning voorschriften verbinden.

Artikel 11. Ter bewaring van bossen en andere houtopstanden, kan Onze Minister aan openbare lichamen alsmede aan verenigingen en stichtingen van algemeen nut geldelijke bijdragen uit 's Lands kas verlenen; hij kan aan de toekenning voorschriften verbinden.

Afdeling V. Beroep.

Artikel 12. De beslissingen van de directeur ingevolge deze wet zijn met redenen omkleed en worden schriftelijk ter kennis van de betrokkene gebracht. Zij vermelden de mogelijkheid van beroep als voorzien in artikel 13.

Artikel 13. 1. Tegen beslissingen van de directeur ingevolge deze wet kan de betrokkene beroep instellen bij het College van beroep voor het bedrijfsleven.

2. Het bepaalde in de artikelen 3, 5 en 29—73 van de Wet administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie, is van overeenkomstige toepassing.

Afdeling VI. De bosbouwvoorlichtingsraad.

Artikel 14. 1. Er is een bosbouwvoorlichtingsraad, welke tot taak heeft Onze Minister desgevraagd of eigener beweging van advies te dienen in voorlichtingszaken betreffende de bosbouw en de houtteelt.

2. Onze Minister benoemt de voorzitter en de overige leden van de raad. Hij kan adviserende leden benoemen.

3. De Raad bestaat uit ten minste elf en ten hoogste zestien leden. Ten minste de helft der leden wordt benoemd op voordrachten van twee personen, welke voor elke te vervullen plaats worden opgemaakt door de daartoe door Onze Minister aan te wijzen organisaties of instellingen, die werkzaam zijn op het gebied van de bosbouw en de houtteelt.

4. Onze Minister wijst als secretaris van de raad één van de leden aan, die niet op een voordracht als bedoeld in het vorige lid zijn benoemd.

5. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regelen gegeven betreffende de taak en de werkwijze van de raad.

Afdeling VII. Straf-, slot- en overgangsbepalingen.

Artikel 15. 1. In artikel 1 van de Wet op de economische delicten wordt onder 2° aan het slot onder een letter x ingevoegd: de artikelen 2, derde lid en 3 van de Boswet.

2. Overtreding van een verbod als bedoeld in artikel 7 wordt gestraft hetzij met hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van ten hoogste tienduizend gulden, hetzij met één van deze straffen.

3. Het bij het vorige lid strafbaar gestelde feit is een overtreding.

Artikel 16. 1. Hij die bij het inwerkingtreden van deze wet ingevolge het bepaalde bij de Bodemproductiebeschikking 1949 Bosbouw en Houtteelt verplicht was tot herbepaling of herbepaling, blijft daartoe verplicht binnen de termijnen en met inachtneming van de voorwaarden door de directeur gesteld.

2. Het bepaalde bij artikel 6 vindt overeenkomstige toepassing.

3. Het bepaalde in het eerste lid blijft buiten toepassing indien zich een geval als bedoeld in artikel 5 voordoet.

4. Niet nakoming van de verplichting, omschreven in het eerste lid, wordt beschouwd als een overtreding van artikel 3.

Artikel 17. De eerste volzin van artikel 3 van de Natuurschoonwet 1928 wordt gelezen als volgt:

Alvorens op een ingevolge artikel 2 gedaan verzoek wordt beschikt, wordt de directeur van het Staatsbosbeheer gehoord.

Artikel 18. Artikel 7, derde lid, van de Verkeerswet tegen lintbebouwing wordt gelezen als volgt: Artikel 6 vindt overeenkomstige toepassing.

Artikel 19. 1. Ingetrokken worden:

a. de Boswet 1922 (wet van 19 mei 1922, Stb. 349);

b. de Bodemproductiebeschikking 1949 Bosbouw en Houtteelt (Stcrt. 184);

2. Het gestelde in artikel 1, onder 5° en artikel 2, onder c, van de Overgangswet Bodemproductie 1950 vervalt.

Artikel 20. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Artikel 21. Deze wet kan worden aangehaald onder de titel van „Boswet" met bijvoeging van het jaartal van het Staatsblad, waarin zij is afgekondigd.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle

ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven
De Minister van Landbouw, Visserij
en Voedselvoorziening.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen.

MEMORIE VAN TOELICHTING Nr. 3.

Algemene beschouwingen.

Historisch overzicht.

I Stond de vorige eeuw grotendeels in het teken van staatsonthouding, ook ten opzichte van de bosbouw en de houtteelt, hetgeen onder meer tot uiting kwam in het afstoten van domeingronden, reeds tegen het einde van die eeuw brak zich geleidelijk het inzicht baan, dat verschillende volksbelangen van uiteenlopende aard en betekenis een actiever optreden van de overheid op dit gebied vereisten. Eén van de eerste vruchten van dit gewijzigde inzicht was de instelling van het Staatsbosbeheer in 1899.

„Nood-Boschwet 1917.”

In 1910 stelde de regering een commissie in ter beraming van wettelijke maatregelen. Het in 1913 door deze commissie voorgestelde ontwerp-Boschwet bleef voorlopig in portefeuille. Tijdens de inmiddels uitgebroken eerste wereldoorlog bleek echter ter waarborging van de houtvoorziening ingrijpen van overheidswege noodzakelijk. Deze overweging leidde tot de Nood-Boschwet van 30 augustus 1917 (Stb. 575). Zij maakte het mogelijk vellingen te verbieden of aan voorwaarden te binden en schiep een eenvoudige onteigeningsprocedure ten aanzien van bossen en houtopstanden.

„Boschwet 1922.”

Na de oorlog werd het ontwerp van 1913 wederom ter hand genomen en een wetsontwerp ingediend, dat de nog thans vigerende Boschwet 1922 is geworden. Deze wettelijke wet onthield zich van vergaand ingrijpen. Zij voorzag in een permanent advies-college, de Bosraad. Voorts werd een wettelijke basis gelegd voor voorschriften, door de Kroon te geven, ter bestrijding van of ter voorkoming van nadeel door schadelijke dieren of plantenziekten en werd de mogelijkheid geopend tot financiële faciliteiten aan publiekrechtelijke lichamen, alsmede verenigingen en stichtingen van algemeen nut. Bovendien werd in de Onteigeningswet een titel opgenomen betreffende de onteigening van bossen en houtopstanden ter bewaring van natuurschoon.

„Bodemproductiewet 1939.”

Bij het naderen van de tweede wereldoorlog bleken wederom, evenals in de jaren 1914—1918, maatregelen noodzakelijk in het belang van een zo regelmatig mogelijke houtvoorziening. De grondslag daarvoor vond men in de Bodemproductiewet 1939, een noodwet met betrekking tot de agrarische voortbrenging. Met voorbijgaan van de details der op deze wet gebaseerde regeling, zij slechts aangestipt dat er op grond van de Organisatiebeschikking Bodemproductie 1939 een productie-commissaris kwam voor de bosbouw en de houtteelt met een commissie van bijstand, terwijl de Bodemproductiebeschikking 1939 het vellen en rooien aan een vergunning van de productie-commissaris bond.

Deze laatste regeling werd in de bezettingsjaren voortdurend verscherpt. Er werd met name een verplichting tot herbebossing of herbeplanting na vellen of rooien ingevoerd en aan de productiecommissaris werden ruime bevoegdheden verleend tot het stellen van termijnen en het geven van aanwijzingen.

„Besluit Staatstoezicht op de bosschen 1943.” Wet van 12 februari 1948, Stb. I 55.

Het van nationaal-socialistische geest doortrokken Besluit Staatstoezicht op de Bosschen van 1943 schoof het grootste deel van de Nederlandse boswetgeving terzijde. Dit besluit werd na de bevrijding aanvankelijk voorlopig gehandhaafd, doch vervolgens bij wet van 12 februari 1948, Stb. I 55, vervallen verklaard. Daar de wetgever ervan uitging, dat tengevolge van deze vervallenverklaring zonder meer zowel de Boschwet 1922 en haar uitvoeringsvoorschriften als de op een geheel andere leest geschoeide bepalingen, berustende op de Bodemproductiewet 1939, in hun geheel zouden herleven, werd bij de wet van 12 februari 1948 tevens een aantal wijzigingen in de Boschwet

1922 aangebracht. De belangrijkste hiervan was, dat de Bosraad als adviescollege niet tot nieuw leven werd gewekt. Tot dusverre is de werkingsduur van de wet van 12 februari 1948, in afwachting van de totstandkoming ener nieuwe boswetgeving, enige malen verlengd.

„Overgangswet Bodemproductie 1950.”

Daarnaast werden, op grond van de Bodemproductiewet 1939, de noodzakelijk geachte voorzieningen ten aanzien van de bosbouw en de houtteelt getroffen, laatstelijk bij de Bodemproductiebeschikking 1949 Bosbouw en Houtteelt, waarbij met name herplantplicht en kapvergunning bestendigd bleven. Daar enerzijds de „buitengewone omstandigheden”, voor welke de Bodemproductiewet 1939 is geschreven, niet meer aanwezig geacht konden worden, anderzijds de op grond daarvan getroffen voorzieningen naar het oordeel van de wetgever niet gemist konden worden, werden bij de Overgangswet Bodemproductie 1950, Stb. K 413, welke de Bodemproductiewet buiten werking stelde, een aantal uitvoeringsvoorschriften, onder meer de Bodemproductiebeschikking 1949 Bosbouw en Houtteelt, uitdrukkelijk gehandhaafd.

Vorbereiding nieuwe wettelijke regeling. Rapport commissie-Van Asch van Wijck, 1952.

2. Inmiddels was door de ambtsvoorganger van de eerste ondergetekende in 1948 een commissie onder voorzitterschap van de heer Jhr. mr. dr. L. H. K. C. van Asch van Wijck ingesteld met de opdracht een herziening van de Boswet voor te bereiden. Deze commissie bracht na langdurig beraad in 1952 haar rapport uit, waaraan een ontwerp van wet met toelichtende memorie was toegevoegd. Dit rapport werd gepubliceerd en zodoende ter openbare discussie gesteld, die dan ook niet is uitgebleven.

Advies Bosschap 1954.

Inmiddels stond de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ook op het gebied van de bosbouw op het punt om verwezenlijkt te worden. Het ontwerp-Van Ach van Wijck had hiermede nog geen rekening gehouden en werd door de instelling van het Bosschap in 1954 in menig opzicht weldra achterhaald. De ambtsvoorganger van de eerste ondergetekende heeft daarom aan het bestuur van het Bosschap in 1954 advies gevraagd omtrent de boswetgeving. Dit bracht zijn advies uit in 1956. Het bepleitte een sterke inkrimping van het ontwerp-Van Asch van Wijck, met name door schrapping van Raad van Beroep en Bosraad, alsmede van de bepalingen inzake voorlichting, bestrijding van ziekten en plagen en — zij het niet eenstemmig — brandgevaar. Het advies sprak zich uit vóór handhaving van de herplantplicht, evenwel met zeer ruime mogelijkheid van compensatie, vóór een daarmee in verband staande mededelingsplicht t.a.v. vellingen en vóór de mogelijkheid van een kapverbod, evenwel uitsluitend uit hoofde van andere belangen dan de houtproductie. Voorts betoogde het bestuur van het Bosschap, dat indien herbepanting zonder financiële steun, afgezien van de persoonlijke omstandigheden van de gebruiker, redelijkerwijs niet zou kunnen worden geveerd; het verstrekken van een voorschot of subsidie, dan wel beide, niet achterwege zou mogen blijven. Dit advies van het Bosschap bood een goed uitgangspunt voor de vorming van een oordeel over de grondslagen van de nieuwe Boswet.

Hoofdpijnen van het ontwerp.

Eenvoudige opzet.

3. Bij de voorbereiding van het onderhavige ontwerp van wet hebben de ondergetekenden er in de eerste plaats naar gestreefd het minder overzichtelijke beeld, dat het samenstel van geldende wettelijke bepalingen met betrekking tot de bosbouw en de houtteelt biedt, te vervangen door een zo eenvoudig mogelijke regeling onder vermindering van perfectionisme.

Taak Bosschap.

Hun taak is daarbij vergemakkelijkt, doordat de regeling van een aantal onderwerpen, met name de bestrijding van ziekten en plagen en die van brandgevaar, aan het Bosschap, tot welks bevoegdheid zij behoren, kan worden overgelaten. Ten aanzien van de schadebestrijding biedt bovendien de Plantenziektenwet, mocht een regeling door het Bosschap achterwege blijven, voldoende mogelijkheden.

Voorts zij opgemerkt, dat het ontwerp, in tegenstelling tot de Bodemproductiebeschikking 1949 Bosbouw en Houtteelt en het ontwerp-Van Asch van Wijck, geen voorschriften bevat inzake het snoeien van bomen of andere regelingen, welke strikt de houtproductie betreffen. Het uitgangspunt van de ondergetekenden is namelijk, dat

de wet zoveel mogelijk de instandhouding van een behoorlijk bosareaal in Nederland moet verzekeren, doch niet moet treden in de sfeer der individuele bedrijfsvoering. Voor zover op dit gebied aanyullende regelen nodig zouden zijn, ligt hier een taak voor het georganiseerde bedrijfsleven.

Geen kapvergunningen.

Evenzo achten de ondergetekenden niet voldoende reden aanwezig om het huidige stelsel van kapvergunningen te bestendigen. Voorzover dit stelsel de houtproductie beoogt te dienen, achten zij het een niet door het algemeen belang geboden en dus te vergaand ingrijpen in de individuele bedrijfsvoering, dat men in andere takken van agrarische voortbrenging in normale tijden ook niet kent en in oorlogstijd — op grond van de Bodemproductiewet 1939 — uit noodzaak heeft gehanteerd. Het belang van de houtproductie is dan ook, zeker in normale tijden, in de eerste plaats een aangelegenheid van het bedrijfsleven zelf, zodat het, nu er een publiekrechtelijk orgaan voor de bosbouw en de houtteelt is, niet voor regeling bij de wet in aanmerking komt.

Instandhouding bosareaal.

Als voornaamste punt, dat wezenlijke regeling bij de wet behoeft, zien de ondergetekenden de zorg voor de instandhouding, met inachtneming van reële grenzen, van het Nederlandse bosareaal.

Dat instandhouding van een bosareaal van redelijke omvang en hoedanigheid in Nederland niet slechts gewenst, doch ook een gebiedende noodzaak is, behoeft naar de mening van de ondergetekenden geen uitvoerig betoog. Bossen en houtopstanden vervullen een veelzijdige functie ten dienste van onze samenleving. Deze veelzijdigheid laat zich niet geheel ontleiden in een aantal meetbare delen; reeds in de enkele aanwezigheid van het bos liggen voor ons land waarden besloten, die onschatbaar moeten worden genoemd. Dit neemt niet weg, dat verschillende waardevolle elementen concreet kunnen worden aangewezen. Afgezien van het zuiver economische belang van de houtproductie, die in ons land kwantitatief betrekkelijk gering is, worde hier met name gedacht aan de klimatologische betekenis en de landschappelijke en recreatieve waarde van het bos. Dat deze waarde bij de stormachtige groei van onze bevolking op een betrekkelijk klein gebied nog steeds toeneemt behoeft wel geen betoog. In dit verband zij opgemerkt, dat de totale oppervlakte bos in Nederland wordt gesteld op 250.000 ha ofwel ongeveer $7\frac{1}{2}\%$ van het grondgebied. Dit moge op het eerste gezicht niet zo gering schijnen, in feite is het toch zo, dat van alle Europese landen alleen Engeland nog een lager percentage bos heeft.

Verplichting tot herbeplanting.

Zich bezinnend over de wijze, waarop de na te streven instandhouding van een bosareaal van redelijke omvang en hoedanigheid onder de gegeven omstandigheden kan worden verwezenlijkt, zijn de ondergetekenden na zorgvuldige afweging van het voor en tegen tot de slotsom gekomen, dat de verplichting tot herbeplanting na velling hiertoe niet kan worden ontbeerd.

De ondergetekenden zijn zich er daarbij van bewust, dat deze verplichting vrij diep ingrijpt in de private rechtssfeer door het aanleggen van een zekere bestedingsdwang in dien zin, dat de opbrengst van het geveld hout althans gedeeltelijk op een bepaalde door de overheid voorgeschreven wijze zal moeten worden besteed.

De ondergetekenden menen evenwel, dat de bezwaren, die zij zich geenszins ontveinen, moeten wijken voor de grote volksbelangen, die geen achteruitgang van ons bosareaal gedogen. Zij menen dat opheffing van de herplantplicht een zodanige achteruitgang, gezien de sterke agrarische bevolkingsdruk, onvermijdelijk en in belangrijke mate tengevolge zou hebben, zonder dat daarmee de bestaande landhonger overigens gestild zou worden.

Compensatiemogelijkheid

Wordt in het ontwerp de verplichting tot herbeplanting derhalve in beginsel gehandhaafd, daar staat tegenover, dat de ondergetekenden in de uitvoering een soepeler regeling voorstaan.

Met name ligt het in de bedoeling niet meer voorop te stellen dat herbeplanting op dezelfde plaats als waar de velling is verricht, moet geschieden. De ondergetekenden stellen zich voor, dat de algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van artikel 3 van het ontwerp, voor zover het bosbelang zulks gedooft, aan de eigenaar van de ontblote grond de vrijheid zal laten om de herbeplanting elders uit te voeren. Daarmede zal tevens worden tegemoetgekomen aan een belangrijk bezwaar, dat steeds van de zijde

van de landbouw, terecht, tegen het oude systeem is aangevoerd, nl. de verstarring van het grondgebruik door de bestemming van een bepaald stuk grond voor bosbouw of houtteelt voor een onbepaalde toekomst vast te leggen. In de praktijk werd trouwens de laatste jaren een gedragslijn gevolgd, waarbij compensatie steeds werd toegestaan, indien bepaalde normen in acht werden genomen. Hierop wordt bij de artikelsgewijze toelichting nog teruggekomen.

Geen collisieregeling; ontheffing; beroep

In tegenstelling tot het ontwerp-Van Asch van Wijck is aan het bosbelang ten opzichte van andere, b.v. waterstaatkundige, belangen geen absolute voorrang verleend. De ondergetekenden achten het toekennen van zodanige voorrang ongemotiveerd en in beginsel onjuist. De vraag, of een regeling op dit stuk nodig is, menen zij ontkennend te moeten beantwoorden, daar een collisie van verplichtingen ten gevolge van onderling strijdige voorschriften — b.v. ingevolge de Boswet en ingevolge een waterschapsverordening — zich niet licht zal voordoen; door het gekozen systeem zal immers de mogelijkheid worden geopend van keuze van het terrein, waarop de herbeplanting kan geschieden. Voorzover de eigenaar hier toch voor moeilijkheden zou komen te staan, zal hij gebruik kunnen maken van de mogelijkheid, neergelegd in artikel 6 van het ontwerp, om ontheffing te vragen, waarbij hem, mocht deze ontheffing hem worden geweigerd, nog de mogelijkheid van beroep ingevolge artikel 13 openstaat. In het uiterste, niet licht denkbare geval dat de tot herbeplanting verplichte eigenaar uiteindelijk toch een keuze zou moeten doen ten aanzien van het opvolgen van twee onderling onverenigbare voorschriften, zal hij, mits hij formeel juist handelt — dus b.v. tijdig de vereiste ontheffingen of vergunningen aanvraagt — een beroep kunnen doen op artikel 42 van het Wetboek van Strafrecht, indien hij noodgedwongen één van beide regelingen overtreedt.

Kapverbod i.v.m. erosie, natuur- en landschapsschoon

In overeenstemming met het ontwerp-Van Asch van Wijck en met het advies, dat door het bestuur van het Boschap werd gegeven, bevat het ontwerp de mogelijkheid om een kapverbod uit hoofde van andere belangen dan dat der houtproductie op te leggen.

Daarbij worde in de eerste plaats gedacht aan instandhouding van zogenaamde „schermbossen”, bebossing op duinen en zandverstuivingen ter voorkoming van wind-erosie, waardoor aangrenzende cultuurlanden overstoven zouden kunnen worden.

Door oplegging van een kapverbod ten aanzien van zulk een „schermbos” kan worden voorkomen, dat dit in zijn geheel wordt kaalgekapt en dientengevolge de wind vrij spel krijgt op de uit stuifzand bestaande grond zolang de vervangende beplanting niet tot voldoende wasdom is gekomen; het kappen van de beschermende bebossing of beplanting kan met behulp van deze maatregel in een geleidelijk tempo verlopen. Voorts dient naar de mening van de ondergetekenden de mogelijkheid te bestaan om door middel van een kapverbod in te grijpen ter bewaring van natuur- en landschapsschoon daar, waar verdwijning hiervan een onherstelbaar verlies zou betekenen. Hierbij is in het bijzonder te denken aan lanen, boomgroepen of zelfs enkele bomen, welke een monumentaal karakter hebben. Gezien de nauwe onderlinge vervlechting van de verschillende aspecten van het bos en de houtopstand achten de ondergetekenden de Boswet de plaats, waar dit onderwerp geregeld behoort te worden, terwijl het kapverbod, voorzover het strekt ter bewaring van natuur- en landschapsschoon, door de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening gezamenlijk wordt opgelegd. In het bijzonder ook met het oog op dit punt draagt het onderhavige ontwerp mede de ondertekening van de Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Uiteraard zal, voor zover bij een eventueel kapverbod ook nog andere belangen een rol spelen — men denke bijvoorbeeld aan het verkeersbelang — ook met de daarvoor verantwoordelijke autoriteiten overleg worden gepleegd.

Ongetwijfeld wordt met de invoering van het hierbedoelde kapverbod een ingrijpende bevoegdheid geschapen. Zij dient, naar de stellige overtuiging van de ondergetekenden, dan ook slechts op zeer beperkte schaal, in uitzonderlijke gevallen, te worden gehanteerd. Bovendien voorziet het ontwerp in de mogelijkheid van financiële tegemoetkoming in schade, welke redelijkerwijze niet ten laste van de eigenaar of de gebruiker behoort te blijven en in beroep op de Kroon, de Raad van State, afdeling voor de geschillen van bestuur gehoord.

Bosbouwvoorlichtingsraad

Tenslotte achten de ondergetekenden de instelling van een coördinerend orgaan voor

de bosbouwvoorlichting gewenst. De taak en de samenstelling van een dergelijk permanent adviescollege behoren bij de wet te worden geregeld.

Artikelen

Artikel 2.

Komt de kapvergunning te vervallen, het ontwerp voorziet wel in een meldingsplicht ten aanzien van voorgenomen velling. De controle op de naleving van de verplichting tot herbeplanting wordt hierdoor vergemakkelijkt.

De verplichting rust op degene, die tot velling wil overgaan. Dit kan de eigenaar zijn, doch ook een grondgebruiker-niet-eigenaar of iemand, die krachtens overeenkomst met de eigenaar tot vellen gerechtigd is.

Dunningen, d.w.z. vellingen die slechts tot oordeelkundige verzorging strekken — zie artikel 1 van het ontwerp — behoeven niet aangemeld te worden.

Artikel 3.

Dit artikel regelt de verplichting tot herbeplanting. Deze verplichting geldt niet slechts na velling, doch ook indien een houtopstand op andere wijze is tenietgegaan. Dit snijdt bij voorbeeld de mogelijkheid af om de verplichting tot herbeplanting te ontduiken door de ondergang van houtopstanden op andere wijze dan door velling te veroorzaken. In dit verband zij verwezen naar de mogelijkheid van ontheffing, geboden door artikel 6 en de mogelijkheid van financiële tegemoetkoming ingevolge artikel 9.

De ondergetekenden voelen het als onbevredigend in het huidige stelsel, dat de verplichting, indien daaraan niet wordt voldaan, onbeperkt voortduurt. Dit verdraagt zich niet met de rechtszekerheid. Daarom wordt in het ontwerp bepaald, dat binnen drie jaren aan de verplichting tot herbeplanting moet zijn voldaan. Is dat niet het geval dan is de eigenaar, buiten het geval van ontheffing op gronden van artikel 6 in overtreding. Waar deze overtreding, ingevolge artikel 15 een economisch delict oplevert, zullen de rechter verschillende combinaties van straffen en maatregelen ten dienste staan, met behulp waarvan de tot standbrenging van de herbeplanting dan alsnog zal kunnen worden afgedwongen. Artikel 8 van de Wet op de economische delicten stelt hem b.v. in staat bij zijn vonnis aan de veroordeelde de verplichting op te leggen om de wederrechtelijk nagelaten herbeplanting op diens kosten tot stand te brengen. Doeltreffender zal wellicht nog de eveneens door artikel 8 van de Wet op de economische delicten geboden mogelijkheid zijn om een verplichting op te leggen tot storting van een waarborgsom, welke dan op grond van artikel 12 van de Wet op de economische delicten aan de Staat vervalt bij gebreke van nakoming der daaraan verbonden bijzondere voorwaarde alsnog te herplanten. Ook kan de rechter een geheel of gedeeltelijk voorwaardelijke straf opleggen en het tot stand brengen van de herbeplanting als voorwaarde stellen.

De herbeplanting moet worden uitgevoerd volgens regelen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen. Deze regelen moeten bevorderen, dat de aan te brengen nieuwe beplanting kwalitatief en kwantitatief in een redelijke verhouding staat tot het gevelde of tenietgegaane. Binnen het kader van deze regelen zal de eigenaar vrijheid van keuze moeten worden gelaten ten aanzien van de plaats waar en de wijze waarop de herbeplanting zal worden uitgevoerd. Uiteraard zal bij het vaststellen van deze regelen niet gestreefd moeten worden naar een volstreekte evenredigheid tussen de oude en de nieuwe toestand. Voorkomen moet echter worden, dat het bos over de gehele linie naar de minst vruchtbare gronden wordt teruggedrongen. Daartoe ware aansluiting te zoeken bij het reeds enige jaren onder de huidige wetgeving gevolgde systeem, waarover in beginsel ook met Landbouwschap en Bosschap overeenstemming is bereikt. De grote lijn van dat stelsel is, dat het gehele land in enkele grote gebieden wordt verdeeld, terwijl tevens binnen elk gebied de gronden worden geïnclassificeerd. Compensatie wordt in principe toegestaan binnen hetzelfde gebied en op gelijkwaardige grond. Waar dit stelsel, waarover zoals gezegd in beginsel een grote mate van overeenstemming tussen alle betrokken instanties bestaat, in de loop der jaren nogal eens in onderdelen aan wijziging onderhevig is geweest, verdient het aanbeveling de nadere regeling bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te doen geschieden.

Evenals tot dusverre zullen beslissingen in dezen niet zonder overleg met belanghebbende instanties als het Bosschap en het Landbouwschap genomen worden. Het vierde lid van artikel 3 voorziet hierin.

De verplichting tot herbeplanting omvat mede het vervangen van beplanting, die binnen drie jaren na de herbeplanting niet is aangeslagen. De hiervoor in de Bodemproductiebeschikking 1949 (Bosbouw en Houtteelt) voorziene termijn van twee jaren is in de praktijk te kort gebleken en wordt daarom met één jaar verlengd.

Het derde lid van artikel 3 voorziet uitdrukkelijk in de bevoegdheid van de tot herbeplanting verplichte eigenaar om aan de directeur van het Staatsbosbeheer een verklaring te vragen, dat de voorgenomen herbeplanting aan de gestelde normen beantwoordt. Deze bepaling stelt de eigenaar dus in de gelegenheid zich te bevrijden van de onzekerheid, of de door hem gedane keuze van plaats en wijze van herbeplanting niet in strijd zal komen met de spelregels, waaraan de herbeplanting op grond van artikel 3, eerste lid, gebonden zal zijn. Zonder uitdrukkelijke wetsbepaling zou de eigenaar de hier bedoelde verklaring uiteraard ook kunnen vragen; de vastlegging hiervan in artikel 3, derde lid, maakt de beslissing van de directeur van het Staatsbosbeheer op het verzoek echter tot een voor beroep vatbare beslissing ingevolge de artikelen 12 en 13.

Artikel 4.

Het is voor een eventuele nieuwe eigenaar van de ontblote grond, op wie immers de verplichting tot herbeplanting overgaat, alsmede voor eventuele gebruiksgerechtigden van belang te weten, dat er op die grond een houtopstand is geveld of op andere wijze tenietgegaan, alsmede op welke wijze de daardoor ontstane verplichting tot herbeplanting zal worden verwezenlijkt. Vandaar dat artikel 4 een mededelingsplicht op dit stuk in het leven roept. Deze bepaling is niet van een strafsancie voorzien, maar zij ontleent haar betekenis aan de mogelijkheid voor de verkrijger om een civiele actie in te stellen, wanneer de oorspronkelijke eigenaar heeft nagelaten bij de overdracht van het bestaan van de herplantplicht melding te maken.

Artikel 5.

Het eerste lid zondert van de in de voorgaande artikelen gestelde regelen in verband met de herplantplicht alle gronden uit, welke door een planologische maatregel voor bebouwing zijn bestemd. Indien eenmaal in het kader van de ruimtelijke ordening is beslist, dat aan bepaalde grond een bestemming voor bebouwing zal worden gegeven — en die beslissing komt uiteraard niet tot stand zonder afweging van alle betrokken belangen —, dan is er ten aanzien van die grond geen plaats meer voor handhaving der verplichting tot herbeplanting.

Voorts zondert artikel 5, tweede lid, om uiteenlopende redenen een groot aantal gevallen uit van meldingsplicht en verplichting tot herbeplanting. Voor een deel gelden deze uitzonderingen ook reeds onder vigeur van de huidige wetgeving. Nieuw en van belang is met name de vrijstelling voor houtopstanden op erven en in tuinen en die voor houtopstanden, welke een zelfstandige eenheid vormen en geen grotere oppervlakte beslaan dan 10 are.

Onder vruchtbomen dienen ook notebomen te worden verstaan.

Artikel 6.

Onder omstandigheden kan het noodzakelijk zijn de mogelijkheid in de wet te openen van algemene vrijstelling — te verlenen door de eerste ondergetekende — dan wel incidentele ontheffing — te verlenen door de directeur van het Staatsbosbeheer. Daarin voorziet dit artikel, dat met name ook van belang is met het oog op de hieronder te bespreken overgangsbepaling van artikel 16.

Artikel 7.

In het algemeen gelden met betrekking tot de mogelijkheid om een kapverbod op te leggen dezelfde uitzonderingen als in artikel 5 ten aanzien van de verplichting tot herbeplanting zijn voorzien.

Van op zichzelf staande houtopstanden met een oppervlakte van minder dan 10 are kan echter de betekenis uit een oogpunt van grondbescherming dan wel natuur- of landschapsschoon zodanig zijn — ook al betreft het maar één boom of een kleine boomgroep —, dat zij aan een kapverbod moeten worden onderworpen, hoewel zij in artikel 5 van de verplichting tot herbeplanting worden uitgezonderd. Ook voor de boomsoorten, genoemd in artikel 5, tweede lid, onder a, alsmede voor houtopstanden binnen de bebouwde kommen van gemeenten buiten erven en tuinen wordt de mogelijkheid van een kapverbod uit hoofde van hun schoonheid opgehouden.

Artikel 9.

Zoals in het voorgaande reeds uitvoerig werd betoogd, kan onder omstandigheden de bestendiging van de herplantplicht, ook in de verzachte vorm, welke het ontwerp daaraan geeft, een last betekenen voor degene, op wie de verplichting rust. De zwaarte van deze last wordt in belangrijke mate mede bepaald door de rentabiliteit van de

bosbouw of de houtteelt op het moment, dat de herbeplanting wordt uitgevoerd. Artikel 9 bepaalt derhalve, dat deze rentabiliteit aanleiding kan zijn tot het toekennen van een financiële tegemoetkoming uit 's Lands kas.

Artikel 10.

De gedachte, welke aan dit artikel ten grondslag ligt, is in wezen dezelfde als die de wetgever bij het vaststellen van artikel 8 van de Boschwet 1922 leidde. Een verschilpunt is, dat de mogelijkheid, die het artikel biedt, thans ook voor particulieren geldt; de ondergetekenden zien voor de in artikel 8 van de Boschwet 1922 vervatte beperking geen grond.

Artikel 11.

Dit artikel is ontleend aan artikel 12 van de Boschwet 1922.

Artikelen 12 en 13.

Deze artikelen scheppen een beroepsmogelijkheid met betrekking tot de verschillende beslissingen, welke de directeur ingevolge deze wet — artikel 3, derde lid, en artikel 6, tweede lid — kan nemen.

Uit een oogpunt van rechtszekerheid is zulk een regeling naar de mening van de ondergetekenden onmisbaar.

Waar de problemen, die zich bij het onderhavige onderwerp voordoen, in wezen nauw samenhangen met en gelijksoortig zijn aan die, welke door de regelingen der publiekrechtelijke bedrijfsorganen bestreken worden en met name grenzen aan het werkgebied van het Bosschap, ligt het voor de hand, dat het College van beroep voor het bedrijfsleven als beroepsinstantie optreedt.

De regelen voor de procedure bij dat college, voor zover in dit geval toepasbaar, kunnen hier geheel van overeenkomstige toepassing worden verklaard.

Uiteraard leent de stof, bestreken door het kapverbod, bedoeld in artikel 7, zich niet voor de onderhavige, in de economische sfeer liggende beroepsprocedure. Vandaar de afzonderlijke regeling van het beroep in artikel 8.

Artikel 14.

Op het gebied van de landbouw is de betekenis van een deugdelijke voorlichting, gebaseerd op de vorderingen van het wetenschappelijk onderzoek en in nauw verband met het onderwijs, in de loop van deze eeuw wel op overtuigende wijze bewezen. Dat aan een dergelijke voorlichting ook op het gebied van de bosbouw en de houtteelt behoefte bestaat, wordt thans allerwegen ingezien. De bevordering hiervan behoort naar de mening van de ondergetekenden ten grondslag te liggen aan elk bosbouwbeleid. Op het voorbeeld van de landbouwvoorlichtingsraden zal ook de bosbouwvoorlichtingsraad een belangrijke stimulerende en samenbundelende factor kunnen vormen met betrekking tot de verschillende waardevolle activiteiten, die reeds sinds geruime tijd zowel van particuliere als van overheidszijde op dit gebied worden ontplooid.

Het minimum aantal leden van deze raad is op elf gesteld, hetgeen overeenkomt met het ledenaantal, dat in een desbetreffend advies van het bestuur van het Bosschap werd voorgesteld. Tenminste de helft van de leden zal worden benoemd op de voordracht van organisaties of instellingen, die werkzaam zijn op het gebied van de bosbouw en de houtteelt. Een zodanige samenstelling zal bevorderlijk kunnen zijn voor een goed samenspel van overeenkomstige, bedrijfsleven en eventueel andere deskundigen.

Artikel 15.

Overtreding van het bepaalde bij de artikelen 2, derde lid en 3 ligt geheel in het vlak van de economische delicten. Daarom stempelt artikel 15 dit tot economisch delict. Waar de Wet op de economische delicten voorziet in voorschriften omtrent de opsporing van overtredingen en — zoals hierboven bij artikel 3 reeds is uiteengezet — het afdwingen van de naleving van bepalingen, behoeft zulks in de Boschwet niet te worden geregeld.

Artikel 16.

Teneinde verwarring en misbruik ten gevolge van overgang in wetgeving te vermijden, worden de op het moment van de overgang bestaande verplichtingen tot herbebossing of herbeplanting, alsmede de daaraan verbonden voorwaarden en de gestelde termijnen, gehandhaafd, echter met dien verstande, dat gebruik mag worden gemaakt van alle in artikel 5 voorziene uitzonderingen, ook indien de oude wetgeving deze niet kent. Voorts kan een ontheffing op grond van artikel 6 gevraagd worden. Bij het

beoordelen van zodanige aanvraag zullen uiteraard de nieuwe normen in acht genomen moeten worden. Ingeval van weigering staat de aanvrager beroep op de artikelen 12 en 13 open.

Artikel 17.

Zoals in de memorie van toelichting op het wetsontwerp, dat geworden is de wet van 12 februari 1948, Stb. I 55, door de toenmalige Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Stb. Medegedeeld, zal de vraag, welk adviesorgaan moet worden ingeschakeld bij beschikkingen op verzoeken om onroerende goederen aan te merken als landgoed in de zin van artikel 1 van de Natuurschoonwet 1928, bij de definitieve wettelijke regeling van de natuurbescherming moeten worden opgelost. Het lijkt gewenst, in afwachting van die wettelijke regeling, de bestaande toestand, waarbij de directeur van het Staatsbosbeheer als adviserende instantie optreedt, voorshands te bestendigen.

De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, A. Vondeling.
De Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, René Höppener.

NEGATIEVE BESCHERMING VAN ONZE BOSSEN ALLEEN IS NOG NIET VOLDOENDE

Het heeft reeds geruime tijd de aandacht van het Provinciaal Bestuur van Utrecht en van verschillende andere belanghebbende instellingen en instanties, zoals de Stichting „Het Utrechts Landschap“, dat het zo rijk met natuur- en landschapsschoon gezegende gebied van de Utrechtse Heuvelrug van grote betekenis is in verband met de recreatie-behoefte van het Nederlandse volk. Vooral de bevolkingstoename en de ruimtelijke ontwikkeling in het westen des lands doen verwachten, dat deze betekenis steeds groter zal worden.

Daarom is het van groot belang, dat doeltreffende maatregelen worden genomen tot bescherming en behoud van het natuur- en landschapsschoon in dit gebied, dat niet ten onrechte staat als „de Stichtse Lustwarakel“. Verdient het in dit gebied vermelding, dat ook het Provinciaal Bestuur in de vorm van de voorbereiding van een streekplan voor de Utrechtse Heuvelrug een initiatief heeft genomen, ten einde te geraken tot een aanvaardbare ruimtelijke ontwikkeling die ook aan het aanwezige landschapsschoon in dit gebied voldoende recht doet wedervaren.

Men kan er echter niet mee volstaan, het natuur- en landschapsschoon slechts op negatieve wijze voor aantasting te behoeden. Daarnaast is het noodzakelijk, dat positieve maatregelen worden genomen om te waarborgen, dat de aldus beschermde bosgebieden ook inderdaad een recreatieve functie kunnen vervullen. Een enige jaren geleden door Gedeputeerde Staten van Utrecht ingestelde werkcommissie ter bestudering van de met een en ander verband houdende vraagstukken onder voorzitterschap van Jhr. W. H. de Beaufort, onder-voorzitter van de stichting „Het Utrechts Landschap“, kwam blijkens een in het begin van dit jaar uitgebrachte rapport tot de conclusie, dat dit doel niet bereikt kan worden zonder medewerking van de betrokken beseigenaren.

Daarom heeft het Provinciaal Bestuur van Utrecht onlangs een bijeenkomst van beseigenaren in het gebied van de Utrechtse Heuvelrug belegd, om met de belanghebbende beseigenaren overleg te plegen omtrent de hier aan de orde zijnde problemen. Als resultaat van dit overleg werd in die bijeenkomst onder voorzitterschap van mr. H. W. de Vink, lid van Gedeputeerde Staten van Utrecht, voorlopig bestuur benoemd ter voorbereiding van een organisatie van beseigenaren in het gebied van de Utrechtse Heuvelrug, welke organisatie te zijner tijd met de overheid en andere instellingen zal kunnen samenwerken ter bereiking van het gestelde doel.

Het resultaat van de werkzaamheden van dit voorlopig bestuur, waarin naast de betrokken beseigenaren ook enkele gemeenten, de Stichting „Het Utrechts Landschap“, de Nederlandse Vereniging van Beseigenaren, het Bosschap, het Staatsbosbeheer en de A.N.W.B. vertegenwoordigd zijn, dient thans te worden afgewacht.

Biltse Courant 21-11-1958.